

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Epilogus Dictorum omnium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

heret. Tunc enim recte vivit anima, si non secundum carnem, nec secundum seipsam, sed secundum Voluntatem divinam vivat. Sicut enim anima carnis, ita Deus animae vita est.

§. VIII.

Quin ergo hanc unam, omnium optimam, sanctissimamque Dei Voluntatem amplexu arcto stringimus, quin ad eam ultro ire, quam raptari malimus? Quis nostram voluntatem omnem in hac una constitutumus, ad agendum, atque patiendum, quidquid nos Deus agere, ac pati voluerit.

Quis verus Patientiae discipulus.

Is demum verus Patientiae discipulus, is verè patientis est, qui in omnibus, quae patitur, hoc unum vel millies ingeminat: *Solius Dei velle volo*. Novit Deus quid publicè privatimque tã gloriã suã quã salutem nostrã expediat. Ego verò cum id ignorem, quid rectius spero vel metuo, quid sanctius doleo vel gaudeo, nisi de tuã, mi Deus, Voluntate, ejusque sanctissimis decretis? Quidquid eveniat, cælum ac terra misceantur, sursum deorsum res eant, turbentur ac confundantur omnia, nihil fiet (certissimus sum) & nec capillus quidem è capite, nec arenula vel lapillus è monte defluet, sine tuã providentiã. Non est ergo quod de ulla re, ullòve homine conquerar, Tua Voluntas fiet, mi Deus, in ò & mea, quam toties transmutavi tuã.

Hic oro te, Lector, ne pigeat legere, aut etiam lecta relegere, quæ tam in *Helioropio* toto, præsertim libro quinto, capite ultimo summatur, quàm quæ in *Æternitatis Prodomo*, Capite secundo, paragrapho 28. & Capite tertio, paragrapho 47. & 49. tradimus, ubi hanc humanæ voluntatis cum divinã confessione cum curã explicamus. Quã porro ratione in adversis firmada & epigenda sit ad Deum fiducia, *Helioropii* libro 5. capite tertio docemus, quæ hic non videntur recantanda.

Sed verbo transigamus. Si hanc doctrinam, ò Christiani, aut non capiat, aut, quod verius, nolitis capere, in gymnasio Patientiae tempus frustra teritis, quem imitamine, nunquam assequemini; nullus est profectus, vester, nihil agitis, semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes.

2. Tim. c. 3. vers. 7.

Aut ergo voluntatem vestram conformate curã divinã (nudis verbis dicendum) aut gymnasio hoc excludemini, velut indoctiles, nullius frugis, nec ullius spei discipuli. Quod si hoc unum documentum probè condiscitis, nunquam non beati eritis, etiam inter res afflictissimas. *Æternæ Veritatis* vox est: *Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrinã. Qui cumque enim fecerit Voluntatem Patris mei qui in cælis est; ipse meus frater, & soror, & mater est.*

Joan. c. 7. vers. 17. Marc. c. 12. vers. 50. & Marc. c. 3. vers. 35.

§. IX.

EPILOGVS

Dictorum omnium.

Quod de humanã voluntate ad divinã in adversis maximè conformandã diximus, id Augustinus illustrissimè confirmat, ubi de improbis tolerantis differens: *Hinc misce, inquit, quemadmodum miscebis cum dicit, quia Deus hoc vult, ideo fiorent mali. Parcere vult malis; ad penitentiam adducit eos quibus parcat, sed illi non corriguntur. Novit ille quemodo de illis judicet. Immitis est autem homo, cum vult contradicere aut bonitati Domini, aut patientiã, aut potestati, aut justitiã a judicis.*

Qui sunt recto corde. Qui discunt.

Qui ergo sunt recto corde? Qui hoc vult quod Deus vult; Deus parcat peccatoribus, tu vis ut jam perdat peccatores. Discite ergo cordis es, & pravã voluntatis, quando aliud vis, aliud vult Deus. Vult autè Deus parcere malis; tu non vis parci. Patientis est Deus peccatoribus, tu non vis tolerare peccatores. Sed ut dicere cœperam, aliud vis tu, aliud vult Deus. Converte cor tuum, & dirige ad Deum, quia & Dominus infirmis compassus est. Vidit in corpore suo, id est, in Ecclesiã suã infirmos, qui primo

voluntatem suam sequi tentant: sed cum vident voluntatem Dei aliam esse, dirigunt se & cor suum ad suscipiendam & sequendam voluntatem Dei.

Igitur ne voluntatem Dei velis torquere ad voluntatem tuam, sed tuam corrigere ad voluntatem Dei. Voluntas Dei est ut regula incommutabilis. Quamdiu integra est regula, habes quò te convertas, & corrigas pravitatem tuam, habes undã corrigi quod in te tortum est.

Quid autè volunt homines? Parum est, quia voluntatẽ suam tortuosam habent, etiam voluntatẽ Dei tortuosam facere secundum cor suum, ut hoc faciat Deus quod ipsi volunt, cum ipsi hoc debeant facere, quod Deus vult. Hæc Augustinus.

Obsecro vos, mortales, an non tandem aliquando hanc doctrinam de vestrà voluntate ad divinã conformandã capitis? quam præsci Patres quam sacri codices tantis clamoribus inculcant. Etiamnum nostri sensus ac cerebri pervicaces sumus, & nolimus quod vult Deus, aut volumus quod Deus non vult? Quæ patimur, ea nos pati vult Deus (nil certius) idque vult in nostrum bonum, favore singulari. Hos ego favores, inquis, non ambio. O te, pænẽ dixerim, non hominem, sed ignarum cæli pecus? Quæso te, circumspice, quanti etiam è magnatibus labores ambiant, modò ipsi honores & opes nãcantur. Cum impetrant quod ambiebant, id maximi favoris argumentum habent. Et tu per brevissimos labores ad ferias atque delicias transiturus æternas, velut bubalus cornu feris, & restitas? Audi rem miram, & testatissimã fide comprobata, quam Leontius Neapoleos Cyprorum episcopus hunc in modum commemorat:

Leontius Neap. Cyprorum episcopus in vita S. Ioan. Es leontio syn. 25. tit. 1.

Ioanni Alexandrino Patriarchæ viro sanctissimo unus aliquis civium (Philochristum vocat Leontius) septem auri libras & dimidiam in egenorum stipem offerens: Plus auri, & ebat, mihi non est. Hoc autem unum, Pater sancte, à te postulo, idque unice, ut filium meum absentem tuis precibus Deo commendes. Modò illum salvum & in eolumem recipiam, & quidquid hoc auri est, bene impensum dicam.

Ut autem constaret, quam miserio peteret, poplite æreberimè submissio ante præfulem sese identidem inclinavit, tantò efficacius, ut putabat, impetraturus, quanto submissius petisset. Habebat autè filium quindecim annorum, eumque unigenam, quem in navi ex Africã sperabat reducem. Atque hunc Ioanni Patriarchæ quam commendatissimum cupiebat. Admisit aurum, & unã preces Patriarchæ, miratũque est animum tam generosum, qui posset spernere tam multum auri. Ita optimè ille precatus, atque ut Leontius loquitur, oravit ei in facie multum, & sic eum dimisit. Neque verò distulit preces fundere pro eo, qui illas tam ardentè expetisset. Mox igitur oratorum ingressus, auro subitus sacram mensam reposito, rem divinam fecit: Deum verò, quò facturum se promiserat, quantis potuit precibus rogavit, filium parenti salvum unã cum navi listeret. Necdum dies triginta abierant ab iis precibus, & filius liberalissimi civis illius mortuus est; onusta pavis naufragio perit. Tertio die à morte filij, adest tristissimus nuntius, qui & filium obiisse, & navigium unã cum mercibus omnibus periisse, solos homines, yacuatque scapham evasisse, cum fide exponit: Heu patris dolorem multiplicem, immensum! Aurum expendit, filium amisit, navem quam expectarat, non recepit. En pietatis præmium, luctus ingens, & vix ullius solatii capax. Nam illud regij phalaræ de afflictissimo hoc parente verè tunc dici potuit: *Nisi quia Dominus adjuravit illum, paulo minus habitasset in inferno anima illius.* Ad concutiendum virile pectus videri potuisset sufficere navis interitus: accessit insuper immaturus filij obitus, Heu geminum letale vulnus! quorum alterutrum dat mortis intulisset.

Leont. pers. 1. 2. tit. 1. 27.

Deum verò, quò facturum se promiserat, quantis potuit precibus rogavit, filium parenti salvum unã cum navi listeret. Necdum dies triginta abierant ab iis precibus, & filius liberalissimi civis illius mortuus est; onusta pavis naufragio perit. Tertio die à morte filij, adest tristissimus nuntius, qui & filium obiisse, & navigium unã cum mercibus omnibus periisse, solos homines, yacuatque scapham evasisse, cum fide exponit: Heu patris dolorem multiplicem, immensum! Aurum expendit, filium amisit, navem quam expectarat, non recepit. En pietatis præmium, luctus ingens, & vix ullius solatii capax. Nam illud regij phalaræ de afflictissimo hoc parente verè tunc dici potuit: *Nisi quia Dominus adjuravit illum, paulo minus habitasset in inferno anima illius.* Ad concutiendum virile pectus videri potuisset sufficere navis interitus: accessit insuper immaturus filij obitus, Heu geminum letale vulnus! quorum alterutrum dat mortis intulisset.

Vbi hæc omnia Ioanni Patriarchæ sunt narrata, optimus

optimus Antistes pænè plus doloris hausit, quam is quem ex destinato petiit tam seua calamitas. Hinc dubius quid ageret; in pensissimè Deum obsecravit, solatii aliquid parenti mœstissimo impertiretur. Nam virtum adeo undique afflictum ad se accessere non sustinuit. Misit tamen hominem prudentem, qui suo nomine hæc illi diceret: Cave animum despondeas, vir optime, cave Deum ullius inclementiæ accedes. Erigere in altum, & delicias æternitatis prospice: *Momentaneam & leve tribulationis nostræ, æternam gloria pondus operatur in nobis.* Quæcunque in terrâ fiunt, æquissimo Dei iudicio fiunt. Nec ullum tam grande malum aut supplicium est, quod non in nostrum cedat bonum, si vincamus illud patiendo. Deus providentissimus Pater ab æterno non tantum præsciit, sed & decrevit quod maxime nobis expediret. Nos velut infantes daemnonum nostrorum ignari sæpe nobis noxia postulamus. Quapropter fide Deo, in cuius manu & navis tua, & filius tuus est.

Pia profusus, & è solido petita consolatio: sed animum tam letaliter faucium hæc verba vix penetrarunt. Ergo cum humanum deesset, divinum adfuit auxilium. Sequenti nocte afflictissimo huic civi visus est in somnis ad stare Ioannes Patriarcha, & hæc dicere: Quid angeris, frater, & cur morore dissolveris? An non rogasti me, peterem à Deo, ut salvum haberes filium? En, salvus est. Crede mihi, si vixisset superstes, perisset. De navi tuâ hoc scito. Nisi tibi Deum elemosyna tam liberali conciliasses, illa cum omnibus, qui ea vebantur, fuisset fluctibus hausta, inter quos & fratrem tuum jam mare sepeliisset, quem tamen flositem recepisti. Surge igitur, & Deo gratias age, de filio jam salvo, & fratre insuper recepto.

Ab hoc somnio Philochristus cuigilans, jam multò quam ante erectior, merorem pænè omnem detersum sensit, & mox ad Patriarcham accurrens, ad genua illius accidit, & narravit quæ sibi per proximam noctem species fuisset visa, quantumque solatii verbis affulus. Inde jam, inquebat gratias ago benignissimo Deo, qui nostro nos bono exercet, nec minus patrem agit, cum pœnis afficit, quam cum solatiis. Mox Patriarcha in has ipsas voces erumpens: Gloria tibi, o benignissime, o misericordissime Deus, qui tuorum preces non spernis. Et ad civem conversus: Nequamquam, inquit, id meis orationibus adscribas, sed divina bonitati, tuæque fidei.

Dicamus, o modicæ fidei mortales, Deo fidere, in rebus arctis & afflictis animum non abicere: discamus adversa non Patienter solum, sed & hilariter, & cum Gratiarum actione perferre. Quid trepidamus aut tergiversamur? Inaniter & frustra. Hæc animo confictæ sententia hoc nobis deliberatissimum sit, Pati plurima. In eam rem animum ad hæc talia Preparemus, & sua Patientiam comitetur Constantia; voluntatem nostram, in omnibus omnino rebus maximis minimis cum divina conformemus.

Pius V. Pötifex gravissimos eosque diuturnos calculi dolore patientissimè ferens, sæpius auditus est dicere: Domine, adde ad dolorem, modò addas ad patientiam. Sequamur præcuntis vocem, & licet animi corporique undique malè sit, fidentissimè tamen dicamus: Domine Iesu, auge ægrimoniam, auge; modò augeas & patientiam.

Haud aliter Franciscus Xaverius, ille Indorum & Japonum ecclesiastes, qui patiendi tam avidus fuit, ut in ipsis incommodis & periculis enixè Deum precaretur, ne his malis eriperetur, nisi ad majora mala divinæ gloriæ causâ referendus. Cùmque etiamnum Romæ in valetudinario ageret, & magnos sibi labores, inopiam, famem, sitim, egestatem, æstum, frigus, vexationes, pericula, proditones, terrâ marique Christi-

Tom. II.

sti causâ subeunda cognosset, ardenti spiritu succlamavit: *Etiã amplius, Domine, etiã amplius.* Nam eâ in Deum fiducia ferebatur, ut certus crederet, ab eo qui desiderium illud suggessisset, vires etiam ad perferenda omnia sufficiendas. Hinc animosissimæ voces illæ: *Etiã amplius, Domine, etiã amplius da, quod patiar.*

Audeamus obsecro, Christiani, audeamus & nos aliquid cæli dignum, & cum in ærumnis erimus, exclamemus & nos cum beato viro: *Etiã amplius, Domine Iesu, etiã amplius.* Auge dolores, augebis etiam, nil diffidimus patientiam.

Sed finio hanc omnem de Patientiâ sermionem cum beato Melithone martyre, qui inter quadraginta Christianos heroes natu minimus, virilis tamen constantiæ nobilissimum dedit specimen. Mater illius virago verè Christiana, cum filium cerneret jam fractis curibus vix animam trahentem, animosissimè illum sic cohortata est: *Fili paullisper sustine, ecce Christus ad januam adest, auxilium allaturus & præmium: paullisper, mi fili. Sustinuit, & hortatu matris accensus generosè mortem obiit.*

Idem nos vocibus compellat optima mater Patientia: *Filii sustinete paullisper, auxiliator adstat Christus, & jam præmium commonstrat. Dolor omnis momento finietur. Æternitas beatissima in proximo est. Respiciete tot beatorum agmina: omnes illi levi temporis impensâ invenerunt quomodo immortales fierent; ad immortalitatem patiando & moriendo venerunt.*

Quid ergo resistimus, & pati horremus? Ad contemnendam omnium malorum potestiam animum patientiâ pervenit. Si non vis pati, reculas coronari. *Non est vita, inquit Chrysoctomus, sine miseriâ. Sed quantum tribulationes intenduntur, tantum & retributiones ampliabuntur.*

Laboribus & doloribus cælum emitur. Verus illud non ignoramus: *Labor est ante cibum.* Ita Suidas meromax Cyri milites absque sudore ad prandium non venisse, quo & suavius cibum caperent, & rectius valerent. Et nobis epulum cælestè inter lusus & otia obtinget?

Et quæso, ut æternam illam & immortalem vitam discamus nosse, hanc mortalem prius probè noverimus. Quid nobis blâda proponimus, quid suavia pollicemur? in exilio sumus, in eremo degimus. Hic aliter non vivitur, quam inter innumera incômoda. Si malè fers, magna onera; si bene, magna solatia.

Sicut immortalis homo, inquit Chrysoctomus, non potest inveniri, ita nec absque tristitia. Sed in solatium addens: *Cum rebus, ait, adversis premimur, gaudeamus; hoc enim est peccatorum expiatio. Nullus athleta generosus in stadio balneâ querit, aut mensam cibis & vino redundantem. Hoc non est athleta, sed delicati. Athleta namque pugnat pulvere, oleo, solis ardore, sudore largo, tribulatione & angustia. Hoc est certaminis tempus & pugna: igitur & vulnere, & cordis, & doloris. In acie militem, in tempestate gubernatorem, in stadio cursorem, in arenâ pugilem noscas.*

Omnem nos vitam certamen esse putemus, nec unquam remissionem quaramus, & nunquam in tribulationibus inustitata nos pati arbitramur. *Pædagogus noster tribulatio est. Nec tribulari malum, sed malum est peccare. Peccavit, non qui malè passus est, sed qui malè fecit.*

Imò quod explicatissimè idem Chrysoctomus affirmat: *Pati pro Christo gratuitum munus est, ac maioris admirationis, quam sit revera mortuos excitare, & signa miranda patrare. Nam illic quidem flebitor sum, inquit, hic vero delitorem habeo Christum. Christianum verò & in hoc ab infidelibus differre oportet, ut omnia generosè ferat: & velut altus se humanorum malorum impetu superiorem exhibeat: Sicut præ petram statutus est fidelis: propterea & undarum ictibus inexpugnabilis est.*

F 3

Ideo

Philip. c. 1. vers. 29.

Ideo hoc ipsum Paulus uti gratiam singularem & grande munus praedicans: Vobis, inquit, donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini. Neque enim electi sunt, ut Gregorius loquitur, in hac vita promissis gaudia delectationis, sed amaritudinem tribulationis, ut medicina more per amarum poculum ad dulcedinem aeternae salutis redeant.

Matt. c. 10. vers. 38.

Sed quid opus hic testibus? Vox Domini est, & aeternae veritatis oraculum: Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Nulla hic venia, nulla exceptio, aut prerogativa, privilegium nullum: Indignus est Christo, qui abjecta cruce non sequitur Christum. Crux enim gravissima patienter accipienda. Christo charissimi, ipsa mater Christi, Christus ipse non aliis vixerunt legibus.

Judith. c. 8. vers. 14.

Tam olim integerrima vidua Judith eleganti profus publicae oratione patientiam commendans: Illi autem, inquit, qui tentationes non susceperunt cum timore Domini,

mi, & impatientiam suam, & improprium murmurationis suae contra Deum protulerunt, exterminati sunt: Expectemus ergo humiles consolationem ejus, quia tentati sumus patres nostri, ut probentur, si vere colerent Deum suum. Quomodo pater nosse Abraham tentatus est, & per multas tribulationes probatus. Dei amicus effectus est. Sic Isaac, sic Jacob, sic Moses: & omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes transferunt fideles.

Quid oblectamur amplius? Omnes sic transferunt, Omnes, Omnes, quicumque placuerunt Deo. Nemo probatus & fidelis censendus, quoniam haec afflictionis & patientiae nota non insignit.

Verissimum Judithae stat oraculum: Omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes transferunt fideles. Hoc pro Christo pati, hoc vincere est cum Christo. Haec regia ad caelum via est; aspera quidem & angusta, sed tuta. Sustineamus paullisper; nec certantibus decrit auxilium, nec praemium vincantibus.

R H E T O R I C A C A E L E S T I S. L I B E R P R I M U S.

CAPVT I.

Rhetorica Caelestis quid sit, & quam ea lucrosa, utilis, ac potens.

Luc. c. 21. vers. 15.

OLLICITATIONE ditissima Christus suos erigens: Ego, inquit, dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes adversarii vestri. Geminum propositum, Oris & Sapientiae; Rethoricae & Theologiae. Non est, quod trepidetis, inquit Servator, o mei discipuli: Etsi Academiae non obieritis ad discendam Theologiam. Scholae scientias guttatim & non sine laboriosa mora infundam. Sed forsitan quis vestrum idem cum Mose Objiciet querelae: Non sum eloquens ab heri & nudius tertius. Absit omnis sollicitudo: Ego dabo vobis os, Nec ista quidem gratia vobis negabitur: poterit efferre lingua, quod intellectus conceperit. Ita & Rhetoricam & Theologiam momento sine minervali discetis.

Gemina a Deo promissum: Oris & Sapientiae

Exod. c. 4. v. 10.

Videte & audite piscatorem Petrum, repente factum Rhetorem & Theologum, ardentissime concionantem. Ore profecto a Sapientia pollebat igneus hic concionator. Videte Alexandrinam Virginem Catharinam & Oris pariter & Sapientiae divitem, quae quinquaginta doctissimos viros ea verborum vi strinxit, ut juratis Decorum simulachris, pro CHRISTO mortem sanctissimae conjugatione tulerint. Ignea profus fuerit, necesse est haec facundia, & invicta Sapientia, quae tot ac tantis persuasit, non Christum tantummodo profiteri, sed & pro Christo mori.

S. Petrus Rhetor & Theologus.

Stant promissa Christi: Non poterunt resistere & contradicere omnes adversarii gregis Christiani. Nimirum aeterna Sapientia os mutorum aperit, & linguas infantium facit disertas. Neminem ab hac schola provektor aetas aut ingenii tarditas excludit. Serio quisquis discere voluit, jam didicit. Quid ergo discendum? Rhetorica. Nimirum prius os instruamus, quam acqui-

ramus sapientiam: prius loqui quam sapere discamus. Quae autem haec Rhetorica est? non Tullii, non Aristotelis, non Quintiliani, sed Spiritus sancti. Caelestis haec Rhetorica non est ars scite declamandi, sed recte orandi. Cur autem ab omnibus haec discenda sit, jam explicabimus.

S. I.

ARTES scientiaeque omnes jacebunt tenebris sepulta, nunquam satis emerfurae, si desit, quae in lucem eas educat, Rhetorica. Cassiodori sensu, quid quid in alia doctrina concipitur, ab ista sub decore in lucem profertur. Dicitur experientia confirmat, Philosophus, Iurisperitus, Theologus publice dicitur, aut suam ipse Rhetoricam expromit, aut orationem ab alio emendicatam adfert, & alienis plumis triumphat cornicula. Doctrinae aliquid habet, sed nihil eloquentiae, qua doctrinam commendat. Sapientia absconsa, inquit Siraides, & thesaurus invisus; quae utilis in utriusque? Magnum gloriae & virtutis instrumentum facundia, qua perite uti si noris, in lucem dabis maximo fructu quidquid habueris absconditae sapientiae. At verus Orator, nisi bonus esse non potest. Quod ut verum esse intelligas, memineris duarum definitionum, quarum altera Catonis, Ciceronis est altera. Ille Orator, inquit, est vir bonus, dicendi peritus. Ille autem: Nihil est, inquit, aliud eloquentia, nisi copiose loquens sapientia. Qui ergo nomen Oratoris, & veram eloquentiae laudem desiderat, primum Sapientiae studeat, & Virtuti.

Artes & scientias emittit Rhetorica.

Eccl. c. 10. vers. 31.

Rhetores & Oratores fuerunt viri sanctissimi. Anno a pariente Virgine ducentesimo quinquagesimo, Valeriani & Galieni Imperatorum aeo, Cyprianus Carthaginiensis, vir eloquentissimus juxta & sanctissimus, soluta & ligata oratione plurima scripsit. Augustinus Tagaste natus, omnium praeceptorum Patrum decus & gemma singularis, Rhetoricam Carthagine, Mediolani ac Romae docuit. Hic laudis aliquid simul & vituperii miscendum, Augustinus, quod ipse de se asserit, sacra Biblia cepit legere, sed non sine navea jaceatis, ut putabat, & abjectae dictionis, cui Tulliana & Tertulliana dignitas longe praerferenda videba-

Aug. l. 3. Confess. c. 4.